

УКРАЇНСЬКА АВТОКЕФАЛЬНА
ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА
(Соборноправна)

БЮЛЕТЕНЬ

Благовісництва
й Краєвої Ради
УАПЦ в Західній
Німеччині

БЮЛЕТЕНЬ

Благовісництва й Краєвої Ради УАПЦ в Зах. Німеччині

Серпень-Вересень 1956

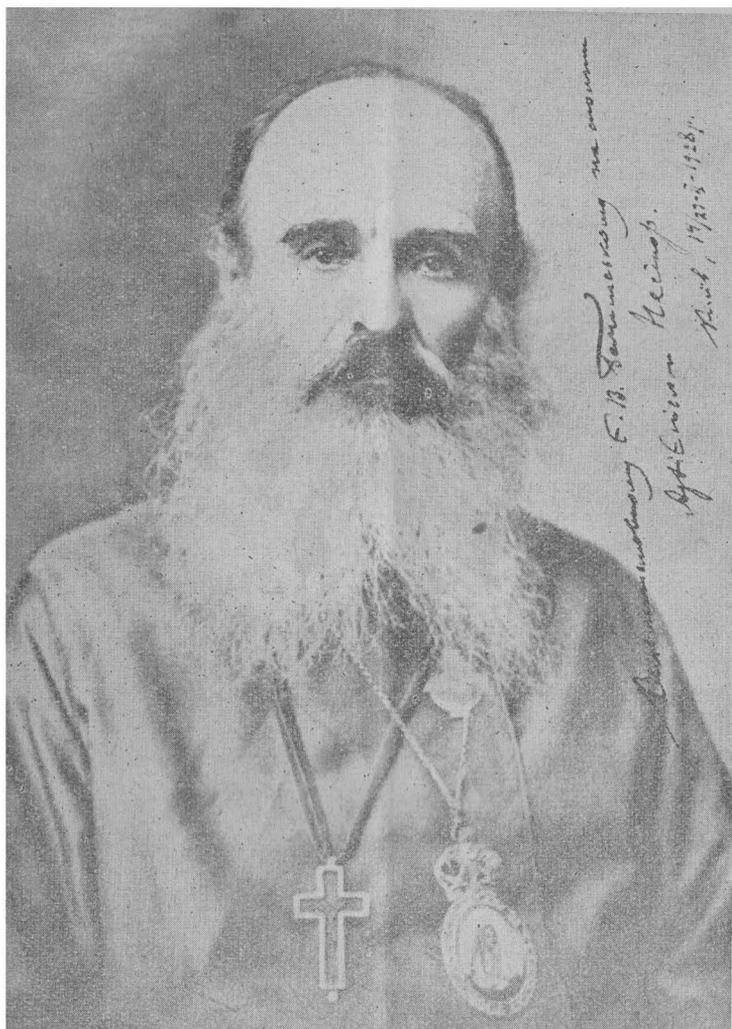
Ч. 4 (14)

ЗМІСТ

	Стор.
Архiepіскоп Нестор Шараївський	2
Лист Архiepіскопа Нестора Шараївського до Є. В. Бачиського	6
Липківці	8
Меморандум	19
Привітання	23
Матеріяли для історії УАПЦ в еміграції	24
Лист Митр. Полікарпа Сікорського	24
Протокол ч. 5	26
Дві Плащаниці	28
Відповідь	29
Хроніка	31
Подяка	32

UKRAINIAN AUTOCEPHALOUS ORTHODOX CHURCH (Council ruled)
The Bulletin of the Office of the Annunciator and Regional Council
of the UAOC in Western Germany

UKRAINISCHE AUTOCEPHALE ORTHODOXE KIRCHE (Konzilregierte)
Nachrichtenblatt des Verkündigersamtes und Landeskonzils der UAOK
in der Bundesrepublik

Нестор Шарайвський

Архидієскєп і Заступник Митрополита Київського і Всієї України

(1865 р. — 1929 р.)

АРХИЄПИСКОП НЕСТОР ШАРАЇВСЬКИЙ

Заступник Митрополита Київського і Всєї України

(1865—1929 р.)

Архиєпископ Нестор Шараївський — один із священнодіячів, що перебуваючи в складі духовенства дореволюційної Російської Церкви, невпинно боролися за відродження Української Автокефальної Церкви. Митрополит Василь Липківський називає його одним із перших працівників Української Церкви.

Бувши ровесником (на рік молодшим) митрополита Василя, архиєпископ Нестор разом з ним учився в Київській Духовній Семінарії та Київській Духовній Академії, яку закінчив з успіхом. Вони обидва разом плекали ідею відродження Рідної Церкви та, посвятившись на служіння Богові й своєму народові, боролися за це до кінця свого життя.

Як священник Нестор Шараївський довгі роки працював в м. Вінниці. Разом з виконанням душпастирської праці, він був і законодавчим вчителем в Вінницькій Жіночій Гімназії. Вихованці цієї Гімназії й тепер згадують його добрим словом і з пошаною відзначають релігійне наставлення цього високоавторитетного панотця.

Багато праці положив цей чесний труженик на добро Церкви Української, як священник і як архирей УАПЦ.

Роки 1917—1920 проходять в його спільній з прот. Василем Липківським боротьбі за відродження УАПЦеркви. Він приймає участь у Всеукраїнській Православній Церковній Раді, організує українські парафії, перекладає Богослужбові книги українською мовою, одвідує, як делегат, архирейів Російської Церкви і просить дозволу й благословенства в них на відправу Божих Служб українською мовою.

Як відомо, Автокефальний Рух почався найперше в Києві та Київській єпархії. На чолі єпархії перебували тоді три єпископи: росіянин Назарій Блінов, — єпископ Черкаський, та два українці — Дмитро Вербицький — єпископ Уманський та Василь Богдашевський — єп. Канівський. Фактично ж церковну «ісконно-руську» політику провадили не ці єпископи, а протоіереї Гросу та Трегубов.

Українська церковна людність шукала спільної мови з київським єпископатом, але зустріла короткозору самовпевненість та бездушну формальність з боку тодішніх керівників Церкви в Україні.

В залежності від політичних змін, українців обманювали обіцянками, або переслідували й вилучали з Церкви, притягали до церковного суду, то знову обіцяли бути прихильними. Так, Великодними святами 1920 року українська віруюча людність ходила вітати єпископа Назарія з Великодними святами. Єп. Назарій запевнив громаду, що надалі репресій проти українського церковно-визвольного руху вживати не буде, а будуть знайдені церковно-канонічні шля-

хи для задоволення релігійних потреб віруючого українського громадянства. А коли через декілька днів стали ширитись чутки, що до Києва наближається польське військо та «сорокатисячна армія» генерала Бредова, то єп. Назарій раптом забув про свої обіцянки й видав наказ про заборону українському духовництву відправляти Божі служби. Були заборонені в службі протоієрей о. Василь Липківський та о. Нестор Шараївський». («Церква і Життя» ч. 2 (7) 1928, стор. 127).

Протоієрею Нестору Шараївському заборона в священнослужінні була оформлена таким документом:

«Кієвскій
ЕПАРХІАЛЬНЫЙ СОВѢТЪ
20 апрѣля (3 мая) 1920 г.
№ 2050

УКАЗЪ

изъ Кієвского ЕПАРХІАЛЬНАГО СОВѢТА
протоієрею Нестору Шараевскому.

Епархіальний Совѣтъ симъ даєть Вамъ знать, что распоряженіємъ Управляющаго Епархіей Преосвященнаго Назарія Епископа Черкаскаго отъ 17—30 апрѣля сего 1920 г. за № 310, Вамъ воспрещено священнослуженіе — за совершеніе богослуженія, вопреки распоряженію Управляющаго Епархіей, въ Большомъ Кієво-Софійскомъ Соборѣ, отнятомъ украинцами, при содѣйствіи Совѣтской власти, у православной приходской общины.

М. П. Предсѣдатель Совѣта протоієр. **М. Вишнеvский**
Секретарь **Браиловскій¹⁾**
Дѣлопроизводитель **Левитскій²⁾**

Тяжкі умови діяльності були для діячів руху відродження УАПЦ. Всеукраїнський Православний Церковний Собор, що розпочав свою діяльність 7. 1. 1918 року, не закінчив своєї діяльності і був розігнаний наступом большевиків на Київ.

В лютому 1918 року прибули німці на Україну, а в квітні того ж року було обрано гетьмана Павла Скоропадського. Почався виразний нахил до «єдиної неділимої». Гетьман поставився прихильно до консервативного духовенства. В травні було скликано «елекційний собор», з якого виключено всіх українських представників, обраних делегатами на Собор. А на Київського митрополита було обрано великого ворога України — голову «Союза Русскаго Народа» Антонія Храповицького.

¹⁾ Ключарь Кієво-Софійського Собору, пізніш — єпископ Черкаський, тихонівської орієнтації.

²⁾ «Церква і Життя», 1928 р., ч. 2 (7), ст. 128.

Для характеристики дальших подій і умов праці для діячів українського церковно-визвольного руху досить навести декілька тверджень одного з «критиків» цього руху росіянина К. В. Фотієва, який в своїй тенденційній книзі: «Попытки Украинской Автокефалии в 20 веке» так пише: «При Деникині членам руху (УАПЦ — Ред.) прийшлося ховатись... і тікати з Києва до Каменець-Подільська» (стор. 20—21, переклад з рос. мови наш. Ред.).

«Ще в дні Великого посту 1919 року ініціативний комітет українців послав делегацію до єп. Черкаського Назарія з проханням передати українцям одну з міських церков з тим, щоб там були відправлені Служби Страсної й Великодньої седмиці на українській мові»...

«Єпископ Назарій заборонив українським священикам приймати участь «в подобном начинанні». (стор. 23—24).

За заборонаю єп. Назарія послідувала заборона російського «Єпископского Совета».

З великим трудом і при несприятливих для нього політичних умовах, єп. Назарій дозволив українським священодіячам Богослужбу 9 травня 1920 р. в Микільському Мазепинському Соборі (а не в Михайлівському, як подає Фотієв на стор. 24 своєї праці).

На Богослуження в Андріївській Церкві єп. Назарій не дав дозволу і свого благословенства, а коли українське духовенство таки відправило там Всенічну, то «Опівночі прийшло благословенство від єп. Назарія відправляти Літургію з умовою, що буде дана письмова обіцянка не виголошувати українською мовою нічого, окрім того, що було дозволено для Михайлівського (вірніше Микільського) Собору» (стор. 25, а саме читати українською мовою тільки Євангелію. Ред.).

«Таке положення продовжувалось до вступу до Києва Денікіна, — говорить далі Фотієв в своїй брошурі, — ще на Успіння Липківський і інші творили богослуження в Софійському Соборі. З Денікіним повернувся до Києва і митрополит Антоній. Він негайно заборонив в священнослужінні всіх кліриків-українізаторів і оголосив, що Липківський знаходиться під церковним судом» (стор. 27). «Сам Липківський спішно покидає Київ і до кінця грудня залишається в Каменець-Подільському». (стор. 27).

На жаль, К. В. Фотієв не згадав в своїй брошурі про те, що денікінці за «українофільську» працю перебили протоієрею Нестору Шараївському ногу, який залишився кривим до кінця свого життя.

З вищесказаного видно, як митрополит Антоній з Денікіним «очень терпимо отнесся к умеренным украинцам».

Перший Всеукраїнський Православний Собор вшанував прот. Нестора Шараївського саном Архиспископа Київського й Заступ-

ником Митрополита. На цьому становищі він пробув з 1921 до 1927 р. Перебуваючи на становиську Заступника Митрополита архієпископ Нестор розділяв тягар служіння УАПЦеркві разом з митрополитом.

З самого початку відродження УАПЦ Советська влада утискувала УАПЦ. Вона не зареєструвала її Статуту з початку й до остаточної її ліквідації.

Ворожнеча советської влади до УАПЦ уже в 1922 році дуже загострилася завдяки жвавому зросту її: в московських і українських советських газетах появились ворожі проти УАПЦ дописи. Комуністи щільно взялися за розклад і ліквідацію УАПЦ. Вже на Покрівські Збори 1922 року з'явився агент Московського ГПУ Серафимов, у пресі появилася стаття «Автокефалія тріщить». Серафимов, щоб навести жах на Збори, заарештував і посадив до тюрми Полтавського єпископа Юрія Жевченка й прот. Дмитра Ходзицького. Тут же він вишукав і таких зрадників УАПЦ як єпископ Бжосновський та протосерей Самсон Задорожній.

Після послідували часті арешти митрополита Василя й ін. членів ВПЦР. Почалася сліжка за митрополитом і єпископами. В цьому допомагали ГПУ й члени Російського Синоду, особливо з часу, коли заступник патріярха Московської Церкви митрополит Сергій склав Деклярацію до Советської влади, де цілком віддав себе на послугу ГПУ. Вони спільно боролися проти УАПЦ.

Послідували розпорядження советської влади проти священнодіячів і діячів УАПЦ, а надто проти її митрополита.

Газета «Тризуб», Париж, від 7.3. 1926 року оголосила такий документ:

«Цілком таємно . Всім головам сільрад.

Окружний Виконавчий Комітет від 16 жовтня за ч. 20 повідомив, що по маючимся в РВК відомостями український єпископ Липківський виїхав з Києва до Могилівської Округи. При звільненні Липківського на терені вашого села необхідно вжити міри гальмування його пересування під видом провірити документи, запитати округ та інше і разом з тим терміново сповістити РВК, де затримано Липківського, аби було можливо вжити відповідні міри догляду за роботою Липківського. Разом з виїздом Липківського виїхав до Могилівської Округи Уповноважений Синоду Пухальський, якому необхідно давати належну допомогу в пересуванні останнього по окрузі, ні в якому разі не затримувати його.

Голова Райвиконкому Лупенко, Секретар Мельник».

Після послідували заборони виїзду митрополита з Києва, заходи советської влади про засудження його. Було арештовано членів ВПЦР, Кацелярію її було опечатано 22 печатами 40 днів. Трагічний стан УАПЦ змусив кількох єпископів написати до арх. Несто-

ра Шараївського заяву про те, щоб він перебрав на себе ініціативу, як вищий духовний керівник, щодо клопотання про унормування церковноправного життя Церкви. Арх. Нестор взяв на свої плечі тягар керування Церквою, і звернувся до влади за дозволом на скликання наради представників округових Церков. Такий дозвіл було дано 24 серпня 1926 р. за ч. 27062 на 1-2-3 вересня. Короткий термін не дав можливості зібратись усім представникам округових Церков («Церковні Вісті» ч. 1, 1927 р., стор. 6).

На цій нараді було обрано «Комісію по унормуванню життя УАПЦ», яка підготувала скликання 2-го Всеукраїнського Церковного Собору. Але на цьому Соборі під тиском влади було усунено від керування УАПЦ Церквою митрополита Василя Липківського, а також і його заступника архієпископа Нестора Шараївського.

За цю працю на користь УАПЦ, вже й по 2-му ВПЦСоборі, советська влада переслідувала арх. Нестора й довела його до крайнього знесилення. Він тяжко захворів і в великій убогості помер у Києві в жовтні місяці 1929 року.

Архієпископ Нестор Шараївський є єдиним з єпископів УАПЦ, що помер на Україні своєю смертю й похований по християнському обряду коло Київської Св. Софії, де він віддав на користь своєї рідної Церкви й Її побожного народу всі свої сили.

Вірні поховали його з великою пошаною й честю, саме перед останнім страшим нападом безбожної комуністичної земної влади на Україну, яка розстрілами, катуваннями, засланнями й руйнаціями знищила зовнішні прояви існування УАПЦ. Але наша Українська Церква залишилася нетлінною в серцях Її вірних, прихованою в катакомбах ССРСР.

ЛИСТ АРХІЄПІСКОПА НЕСТОРА ШАРАЇВСЬКОГО ДО Є. В. БАЧИНЬСЬКОГО.

«Київ. Стрітенська 17, п. 3.

Архієпископ НЕСТОР А. ШАРАЇВСЬКИЙ

27 листопада 1927 Р. Б.

До ВП і Дорогого брата Євгена Васильовича БАЧИНЬСЬКОГО
Уповноваженого УАПЦ в Зах. Європі, Женеві.

Вельмишановний і дорогий Євген Васильович!

Дуже винуватий я перед Вами. Соромно мені до болу, що так зневажив я Ваші святі почуття. Знаю, що Вас цікавить справа Собору, для якого багато Ви потрудились, а відомостів про нього ніяких Вам і досі не подано, не дивлячись на те, що вже після цього минув цілий місяць. Простіть, любий брате!..

Не було моральної можливості взятись за перо і наважитись писати. І зараз тяжко писати, але ж важко й мовчати далі..

Собор переведено надзвичайно мляво і тому мало продуктивно. Питання теоретично-ідеологічного характеру мали другорядне значіння. Багато з них і не зачеплено. Лише ВАШІ ДОПОВІДІ ЗАЧИТАНО БУЛО МНОЮ І ВИСЛУХАНО СОБОРОМ З НАДЗВИЧАЙНИМ ІНТЕРЕСОМ, ОСОБЛИВО ДОПОВІДЬ ПРО ЛОЗАНСЬКУ КОНФЕРЕНЦІЮ. Ухвалено надрукувати їх в нашому журналі з резолюціями, відповідними висловленим Вами думкам.

В справі Вашої висвяти ухвалено вжити заходів, щоб ця висвята відбулася у Києві. Малась на увазі матеріальна можливість Вашої подорожі до Києва. ВИСЛОВЛЮВАЛОСЬ МІРКУВАННЯ ПРО ТЕ, ЩО В ВАШІЙ ОСОБІ, ЯК ЛЮДИНІ ВИСОКО КВАЛІФІКОВАНИЙ В ЦЕРКОВНО-РЕЛІГІЙНИХ ПИТАННЯХ, БУЛО В БАЖАНО МАТИ АВТОРИТЕТНОГО ПРЕДСТАВНИКА НАШОЇ ЦЕРКВИ В ЗАХІДНІЙ ЄВРОПІ В САНІ ЄПИСКОПА. Дай Боже, щоб так і сталося. Це моя давня думка і МОЄ ЩИРО-СЕРДЕЧНЕ БАЖАННЯ. Я ВІРЮ, ЩО ВОНО ЗДІЙСНИТЬСЯ!

З інших питань, які відібрали цілих десять днів, нічачому спититись... Найбільша пертурбація в житті нашому сталася в церковно-адміністративному устрої його. Собор закінчився «визволенням Отця Митрополита Василя Липківського від тягара митрополітанського керівництва Українською Автокефальною Православною Церквою». А разом з цим, без усяких мотивів, а лише, мовляв, через те, що, коли відходить Митрополит, мусить відійти й заступник його. Собор вирішив переобрати заступника, і більшістю 8 голосів «визволили» й мене, а вибрали, замість одного — двох заступників молодих. Сталася компенсація. Ну, нехай так і буде. Потім жалкували, дивувалися, як воно сталось... На Митрополита обрано несподівано людину, про яку й не гадалось. Та може воно й краще. Людина гарна, тактовна, розумна. Це Єпископ Микола Борецький. Він довго був священником у Гайсині на Поділлі, туди ж був висвячений на єпископа, а в останній час був єпископом в Зінов'євську (бувш. Єлисавет на Херсонщині). Має 52 роки віку, ще досить міцний чоловік. Дай, Боже, йому сили правити кермою церковного корабля в цей бурхливий час, як слід. Заступниками його обрано Архiep. Йосипа Оксiюка і Архiep. Константина Малюшкевича. Перебрано і ВПЦР. Головою обрано Протоіерея Леонтія Юнакова. Людина почесна, бувш. настоятель Харківського Миколаївського Собора, заступник голови ВПЦР попереднього складу. Із попереднього складу залишилось двоє: єпископ Яків Чулаївський та єп. Марко Грушевський, та скарбник Володимир М. Чехівський увійшов в склад нової ВПЦР.

Отож, як бачите, любий мій, таке сталось рівно через 10 років після того, як почали ми вдвох з о. Василем Липківським справу відродження УАПЦ!.. Не зуміли ми певно упорядкувати її як слід. мабуть через те, що вона надсильна для нас... А може й винуваті в чому...

Будемо вірити, що нові люди з новими силами, краще розуміючи сучасні умови для більше спокійного порядкування життям церковним, дадуть нам можливість відчутти втіху, що хоч маленьку частину в дорогу справу поклали й ми, і, коли прийде час, — а мусить прийти він скоро, — спокійно сказати: «нині відпускаєш»... Надія — єдина втіха в майбутньому. Зараз радісний спогад про самовіддану, безкорисну, хоч і надзвичайно тяжку роботу десятирічну, якій всі сили і все розуміння...

Дорогий Євген Васильович! Благаю Вас продовжувати Вашу працю на користь найдорожчої за все на світі справи рідної душі рідного народу нашої Церкви...

Та не забувайте в своїх святих почуттях мене старого і хоч коли-не-коли втіште Вашим мудрим сердечним листом.

З братерською любов'ю кріпко обнімаю і гаряче цілую Вас Недостойний Архiepіскоп Нестор Шараївський (підпис).

Сердечно вітаю Вашу достойну дружину!

26. XI. 1927 р.

Київ, Стрітенська ул. ч. 17, п. 3.»

Лист Архiepіскопа Нестора Шараївського до Є. В. Бачинського. тепер Керуючого Єпископа УАПЦ Соборноправної в Зах. Європі. писаний 26—27 листопада 1927 р. одержаний Всечесним адресатом 5 грудня 1927 року в Женеві (Швейцарія).

Аркадій Яременко

ЛИСКІВЦІ

«Нас у всьому гноблять, але ми не доведені до краю.
Ми в скруті, але не тратимо надії. Нас переслідують, але ми не гинемо. Нас хочять повалити, але ми не падаємо»
(З Послань Св. Ап. Павла)

«Ходім до гробів, прошу, і побачимо тоді таємницю: побачимо ество, що розсипалося, кістки пожерті, тіла зогнили. І якщо ти премудрий, звідай, і якщо розсудливий, скажи мені: хто там цар і хто звичайний чоловік, хто родовитий і хто раб, хто мудрий і хто немудрий? (Св. Іоан Золотоуст)

Сталось... Знедолені, скривджені, зневажені, з розбитими серцями й пошматованими душами опинилися ми поза межами рідної Батьківщини, на чужині, далеко від своєї Землі й блакитного неба України, почувавши себе обірваним листям, розкиданим вітрами по світі. Колись в'язала нас рідна Земля. Зараз в'яжуть нас духові зв'язки незримої Батьківщини-України. Душа наша розіп'ята між минулим, дійсністю і мріями й не може заспокоїтися. Вона страждає від всього того. В її несвідомих глибинах щемить біль, що на нього маємо дати відповідь. Чого ж і за чим сумує душа наша?

В наших душах міцна Віра Христова, Надія на Бога і Любов до України. Ми — православні українці, рідні діти матери нашої — України. Ми міцні духом. Нас багато: там, на рідній Землі, під московсько-більшевицьким ярмом — мільйони, тут, на чужині, — багато тисяч. Колись ми мали Велику Незалежну Українську Державу. Мали ми рідну Церкву і берегли Її понад усе. Під страшними ударами хиталась й Вона, та не падала. Наприкінці XVI віку митрополит і більшість єпископів нашої Церкви відступили від Неї й пішли на унію з Римом. Та народ і більшість священників не пішли з ними, а лишилися вірними своїй Церкві. Народ відборонив свою Церкву, а нових єпископів для Неї висвятив Єрусалимський патріярх. З цієї патріотичної і незрадливої ієрархії вийшли славнозвісні архипастирі, що дбали про свою Українську Православну Церкву та про культуру свого народу. Наприкінці XVII віку стався новий удар: московський уряд через свого патріярха, підкупамі та неправдою, поневолив нашу Церкву. Москва запровадила в Українській Церкві свої порядки, але знищити її не здолала, бо в душах мирян і міцно з'єднаних з народом священників не загасав вогонь, запалений ще в X віці в Києві.

Майже 250 років перебувала наша Церква в московській неволі, але не вмерла. Її дух, Її заповіді, Її звичаї й особливості зберігалися в глибині сердець Її вірних — мирян і свідоміших священників. Москва ж заслалала наших свідоміших священослужителів працювати далеко від рідного Краю. На їх місце Санктпетербургський Сінод прислав єпископів з Московщини, для яких були чужими й не дорогими Україна, її народ і — головне — її Церква.

Відродження УАПЦ і Її хрестний шлях

Та прийшов довго очікуваний час, і року 1917 впали ланцюги неволі. Україна відновила свою державність. І одразу ж український народ заходився відновлювати свою Церкву. Тяжка це була справа. Не встиг уряд УНРеспубліки оформити державним законом відроджену Українську Автокефальну Православну Церкву, як року 1920 Україна знову потрапила в московську неволю — під большевицьку владу. Справу відродження УАПЦ довелося довершувати самому народові в лютих умовах комуно-советського режиму. Свідомі й віддані УАПЦ священники, що були справжніми подвижниками Духа Святого, на чолі з о. о. протоієреями Василієм Липківським і Нестором Шараївським, довели до кінця справу відродження УАПЦ. Названі два протоієреї були вихованці Київської Духовної Академії, люди з гарячими й чистими серцями, побожні православні християни, щирі українські патріоти, а головне — вірні й законні носії благодати Святого Духа, що передана була й нашим священникам від Св. Апостолів. Не було тільки українських єпископів, а чужі

(московські) не визнавали нашої Церкви. Повстало питання: як поповнити Церкву єпископами? За канонами, Російська Православна Церква, як сусідня й братня, повинна була б, на наше прохання, висвятити єпископів для УАПЦ, — але вона, порушивши Христові заповіді, в брутальній спосіб відмовила нашому народові в його проханні. Советські кордони тоді було замкнуто, і виїхати за їх межі для висвяти кандидатів в єпископи не було жодної можливості. Після довгих і безплідних шукань виходу, тяжких переживань і палкого прагнення — відновити свою ієрархію, вирішено було стати на шлях першохристиянських часів (що ним користувалася зокрема Александрійська Церква), — тобто висвяти єпископів священиками.

За таким рішенням, 30 українських священиків та 12 дияконів, канонічних носіїв Благодати Св. Духа, переданої їм від Св. Апостолів, поклали свої руки на протоієреїв Василя Липківського і Нестора Шараївського, висвятивши їх на єпископів УАПЦ, та надавши В. Липківському сан митрополита Київського і Всієї України. Це сталося 23 жовтня 1921 року в Софійському Соборі у Києві. Так була поповнена ієрархія нашої рідної і Святої УАПЦеркви. Нехай собі вороги нашої Церкви і нашого народу вважають Її — «неканонічною», «безблагодатною», «неправославною», називаючи наше духовенство — «липківцями», «самосвятами», «сектантами» і т. ін., — на те вони й є вороги. Але гірше, коли услід за ворогами нашими таке саме повторюють і поширюють ті, що є ніби «свої», «брати», які напевно не відають, що творять в такому разі.

Під страшними утисками й гоніннями жила відроджена УАПЦ в Україні. Але впродовж півтора десятиліття несла в народ науку Христову ця Свята наша Церква, на чолі з митр. Василям Липківським, що Її він очолював 6 років, — до часу, коли червоні окупанти забрали його, ув'язнили, заслали на каторгу, в місце нам не відоме, де він і закінчив своє життя, прийнявши мученицький вінець за Христа, за УАПЦ й за Україну. В ті страшні часи не було в Україні іншої сили, крім УАПЦ, яка б зберігала в нашому народі Христову віру — проти безвірства, і охороняла б душу нашого народу й саме його національне ім'я. В ті часи побожні українці вважали УАПЦ найвищою своєю святинею, що за неї вони готові були віддати все, включно до життя. В ці часи кривавого розгулу червоно-московських окупантів загинули мученицькою смертю за УАПЦ майже всі Її єпископи, тисячі священиків і сотні тисяч вірних. Вороги України намагалися в той саме час морально вбити УАПЦ, оголошуючи Її «неканонічною», «безблагодатною», а священослужителів Її зневажаючи назвиськами «самосвятів», «липківців» тощо. Таке робили насамперед московські єпископи й священики. Безбожна большевицька влада в 30-х роках зруйнувала зовнішню нашу свя-

тинню — УАПЦ, знеславивши Її брехнею, наклепами й провокаціями, що на них так здібні большевики та їх наслідувачі. Але вбити нашу Церкву не можна, поки житиме український народ. УАПЦ — безсмертна. УАПЦ пішла в катакомби ХХ століття, зберігаючися нетлінною й чистою в душах українців.

Благодать Св. Духа — вище приписів канонів

В перші віки християнства, в часи нелюдських гонінь і катувань християн поганями, Церква Христова жила Благодаттю Духа Святого, а не канонами. Але нікому не приходило на думку сумнів у Її святості й благодатності. В роках 1920—30-х Христова Церква в Україні теж переживала добу нелюдських гонінь і катувань над християнами, а особливо й найбільше над тими, хто відродив свою рідну УАПЦ. Аж ось знайшлися такі єпископи, священники й «брати-християне», які не соромляться називати УАПЦ «безблагодатною» тільки тому, що в той час і в тих страшних обставинах не можна було виконати всіх канонічних приписів, пристосованих до нормальних історичних умов.

В часи московсько-большевицьких гонінь на УАПЦ ми не ставили питання, чи «канонічна», чи «благодатна» вона. Ми чули в ній голос Христа-Спасителя, ми відчували Його присутність серед нас, бо сходилися до катакомб нашої УАПЦ тільки ради Нього і в ім'я Його. Він був милостивий до нас, та не були милостиві ті, що кричали й кричать: «Розпни, розпни Її, бо Вона неканонічна, безблагодатна й неправославна!»

В той час наші єпископи не пишалися титулом «владики», бо нашим Єдиним Владикою є Господь Ісус Христос, — а єпископів ми йменували найсердечнішим титулом — «найпочесніший отче», бо й справді вони були нам отцями духовними і добрими, істинними пастирями. Вони проповідували народові Христа, несучи своє життя на повітряно Голгофу. Ми тоді вбачали благодатність нашої Церкви в християнській вірі, надії й любові, а не в застарілих і переживаних «сами себе канонах, артикулах церковного права, обіжниках консисторій тощо. Для нас УАПЦ, громада вірних, була єдиним джерелом світла Христового, єдиним джерелом небесної Благодаті, єдиним джерелом національної гідності, — серед страшною темряви безбожництва, серед мук і тортур большевицького режиму, серед лютих намагань червоного московського окупанта знищити всі наші здобутки. Ми гордо носили це ім'я — «липківців», знаючи й пам'ятаючи, що все, що було зроблено в галузі церковній, започаткував великий митрополит Василій Липківський. Так наша Церква перебувала в катакомбах аж до 1941, коли змінилися обставини.

Друге відродження УАПЦ

Військова хвиля 1941 року тимчасово звільнила Україну від московсько-більшевицької окупації, принісши нового окупанта-німців. Хто з них був гірший — скаже історія. Для нас обидва вони були ворожими. Єдиною благодатною силою, що здатна була в той час піднести дух нашого змученого народу, була Церква. Наш народ відчував це всім своїм еством. Треба було бути в той час в Україні й бачити, з яким релігійним піднесенням, з якою християнською побожністю наш народ відновлював зруйновані храми, поновлював релігійні звичаї, виявляючи свою щирю й гарячу любов до Церкви й її своє бажання жити повним духовим життям. Знову встала з домовини Церква-Мучениця. Знову заряснили міста й села України храмами. Цілком зрозуміло, що церковне життя в цей час налагоджувалось в тих формах, до яких народ вже звик в попередні 1920-30-ті роки, а саме — на засадах «липківщини», як висловлюються вороги УАПЦ. Знайшлися й свої священики, бо не всіх їх винищило ГПУ-НКВД. До часу, поки новий окупант розібрався в обставинах і ще не почав утиску УАПЦ, — священики й вірні піднесли на душі, і іскра, що тліла під попелом насильства, розгорілася великим полум'ям по всій Україні. Раділи з того вірні УАПЦ, але сумували, що всіх наших єпископів винищили червоні окупанти, і УАПЦ знову опинилась без єпископів. Єдиним живим і на волі лишився арх. Іоан Теодорович, що раніше виїхав до США й очолив там УАПЦ. Шукаючи виходу, церковні громади Києва та інших міст України запросили до нас арх. Іларіона Огієнка з Холму, що й дав згоду переїхати до Києва, але чиясь зла рука не пустила його до нас.

Прийшли непрохані, пішли — недякувані.

Зовсім несподівано трапилося те, чого ми не чекали. Без нашого прохання, без нашої згоди, первоієрарх сусідньої Православної Церкви, варшавський митр. Діонісій призначив нам «адміністратора» УАПЦ, луцького єпископа Полікарпа Сікорського. До цього часу, ніколи в Українській Церкві ніяких «адміністраторів» не бувало. Ми звикли застосовувати цей титул до урядовців. Почалося «адміністрування»: висвятили нових єпископів в 1942 р., переважно з священиків Православної Церкви в Польщі, або з світських політиків, що не знали нашої УАПЦ, не переживали Її Відродження й хрестного шляху мук. Церква наша була чужа їм, а вони були чужі їй. Ніхто й ніде не обирав цих єпископів. Здебільшого це були вихованці «школи» митр. Діонісія, не українця — ані тілом, ані душею, перейнятого ідеологією московського «православ'я». Дух цього єпископату був «варшавський». Єпископат цей був гордий з того, що одержав свою «канонічну» благодатність з Варшави, через Луцьк.

Прийшли до нас непрохані — незвані, щоб подати нам «духову поміч». Нас вони ледве терпіли, вважаючи за «неканонічну липківщину», але терпіти мусили, бо бачили, що за цією «липківщиною» стоять мільйони вірних Мучениці — УАПЦ. Православна Церква в Польщі ніколи й не називалася українською і ніколи такою й не була, бо належали до неї москалі, білоруси, українці й всі православні інших національностей, що проживали в Польщі. Називалася вона — Автокефальна Православна Церква (АПЦ) в Польщі.

Ми не знаємо таких канонів, що дозволяли б одній Православній Церкві втручатися в справи іншої Церкви, без прохання останньої. У нас же якраз це й сталося. Ієрархія сусідньої АПЦ прийшла до нас, в УАПЦ, й почала «порядкувати», як у себе вдома. На початках ця нововисвячена ієрархія поводитися з нами більш-менш чемно: пересвячувала наших священиків не дуже часто, хоч і з глузуванням, поблажливо ставилась до наших церковних звичаїв, з погордою дивилась на вживання наших київських перекладів Богослужб (значно відмінних від варшавських і луцьких), але не заборонила їх, обережно і з оглядкою заводила свої порядки і т. ін. Головне ж — переконувала нас, що й вона «шанує» замучених ієрархів — Василія Липківського та ін. В той же самий час вона уникала говорити про канонічність УАПЦ 1921 р., про те, що ця Церква — СВЯТА, а єпископат її — БЛАГОДАТНИЙ.

Та скоро навала червоно-московських полчищ змела з нашої Батьківщини німецького окупанта, а разом з тим поставила перед новоприбулою на Україну ієрархією питання: ЯК БУТИ? Про це не довго думали ієрархи, а в панічному страху, забувши слова Христа-Спасителя — «Пастир добрий кладе життя власне за вівці. А наймит, і той, що він не вівчар, що вівці йому не свої, коли бачить, що вовк наближається, — то кидає вівці й тікає, а вовк їх хватає й полошить. А наймит тікає тому, що він наймит і не дбає про вівці» (Іо. 10, 11—13), — ПОКИНУЛИ вірних УАПЦ, отих «овець» не своїх — на погалу й розшматування вовками

Прим. Ред. Як відомо, тепер в УССР цілком панує московське патріярше «православ'є».

Покинули, тремтячи за своє власне життя. Покинули, бо ті «вівці» були для них ЧУЖІ. Покинувши вірних УАПЦ, забувши за «духову поміч», якою вони прикривалися, ВСІ 12 ієрархів, на чолі з «адміністратором» митр. Полікарпом Сікорським, залишили Батьківщину й подались на еміграцію. Так закінчилась ця сумна сторінка приходу єпископату Церкви формації 1942 р. на Україну. Справдилось мудре народне прислів'я — «Прийшов непрошений, пішов недякуваний».

Дух животворить і на еміграції

На еміграції ми побачили відмінну картину. Тут все перемішалося: православні українці з західних земель, стара еміграція, нова еміграція зі «сходу». З цих груп перші дві не переживали трагедії нашої УАПЦ, і знали про Неї та Її мучеників лише з чуток. Церковного проводу спочатку зовсім не відчувалося, не зважаючи на наявність аж 12-ти канонічних ієрархів. Сам український народ в еміграції почав з середини 1945 року організовувати церковне життя: влаштовувалися таборові храми, організовувалися причети, церковні хори, братства, сестрицтва й церковні громади, що потім перетворювалися на парафії. Цей рух серед наддніпрянців очолювали «липківці», кладучи в основу, при організації парафій, — «Статут парафії УАПЦ на Україні», затверджений свого часу ще Всеукраїнською Православною Церковною Радою (ВЦПР). За цим Статутом парафіяльним життям керували Парафіяльні Ради, що склалися з побожних мирян, обраних Загальними Зборами парафії, на чолі з Почесним Головою Парафіяльної Ради — священиком, що був настоятелем, і першим порадином у всіх парафіяльних питаннях.

Зусиллями й досвідом мирян — «липківців», під проводом священиків, протягом другої половини 1945 р. та першої половини 1946 р. було організовано десятки парафій УАПЦ. В цій справі брали також участь православні українці й з західних земель.

В той самий час ієрархи сиділи бездіяльно по таборах та приватках. Ще в дорозі вони розсварилися поміж себе і навіть «віддали під суд» свого голову — митр. Полікарпа, показавши тим від'ємний приклад «церковної дисципліни». Байдужість до справ УАПЦ в еміграції цих ієрархів не шкодила справі відродження в еміграції релігійного життя УАПЦ, — а може — навпаки. Але бажаючи повного упорядкування церковних справ, чільні церковнодіячі з «липківців» удалися до цих ієрархів з проханням помиритися поміж себе та скликати Всецерковний Православний Собор в еміграції (тобто всі єпископи та вибрані представники від духовенства та мирян), який мав би об'єднати всі православні українські парафії в еміграції — «липківські» й не «липківські» в єдину Православну Українську Церкву в еміграції, з єдиним проводом, на чолі з митрополитом, обраним цим Собором. Тяжка й невдячна була ця місія. Найчільніші наші люди побували у ВСІХ єпископів, доводячи їм потребу скликання Собору й примирення ієрархів. Кожен з єпископів погоджувався на скликання Собору тільки на словах, не даючи такої згоди не письмі, — мовляв, досить і слова архиєрейського. Таке умовлення мирянами єпископів тягнулося понад півтора року, але дані єпископами обіцянки не виконувалися — Собор не скликався і не було навіть ознак справжньої підготовки до його скликання.

Ієрархи — гонителі й душители

Ці єпископи, бачучи безперестанну діяльність «липківців», і розуміючи, що ця діяльність відбудовує соборноправний устрій УАПЦ в еміграції, — виступили з своїм «зустрічним пляном», щоб перекреслити й задушити в зародку все те, що було вже зроблено церковноводіячами УАПЦ. Ієрархи спішно відбули два Собори тільки єпископів: в березні 1946 р. в Еслінгені та в травні 1947 р. в Мюнхені.

На першому Соборі єпископів — вони помирилися (в почутті небезпеки від «липківців») і обрали Св. Синод з 4-х єпископів. Сама ця назва «Синод» тяжко вразила нас, бо протягом двох століть Санктпетербургський теж Синод гнітив побожну душу нашого народу. Вживання демонстративно такої назви — «Синод» викликало сумні спогади, пов'язані з минулим. Але «владики» думали не про це, тому, що в своєму «синодальному» захопленні перевершили навіть Санктпетербургський Синод, бо до останнього входив бодай один мирянин — представник держави (оберпрокурор), а до новообраного «Синоду» не було введено не тільки мирянина, а навіть жодного священника, серед яких були цілком достойні люди для участі в керівництві УАПЦ в еміграції. Таким чином Еслінгенський «Синод» був реакційнішим творивом за Санктпетербургський Синод і був виразником гордощів єпископського автократизму.

22 березня 1946 р. цей Синод видав «Заклик до духовенства і вірних УАПЦ», на початку якого говорилося так: «Господу угодню було в 1942 році відродити нашу ієрархію... на яку чекалося віками...» Виходило, що на думку цього Синоду, до 1942 р., в роках 1921—30, ієрархії УПАЦ не було. А коли не було ієрархії, — то не було й Церкви. З того висновок: охрещення, шлюб, миропомазання, похорони, сповіді, причастя в УАПЦ, що їх було переведено в ці роки духовенством УАПЦ, — НЕДІЙСНІ. Таке ми часто чули від ворогів України. Тепер же ми почули те саме від «владик», що назвали себе єпископами УАПЦ, присвоївши собі цю священну для нас назву.

Правда, й цю назву вони потрошку обходили, наказуючи духовенству поминати на Богослужбах не УАПЦ, а лише УПЦ.

Далі було видано Синодом лист з 23 травня 1946 р., в якому секретар Синоду єп. Платон писав: «... відбування нарад, що вносять заколот в життя Церкви, проводячи ідеологію Собору 1921 року, що мав місце в Україні в революційні часи і відійшов до історії та не обов'язує УАПЦ теперішнього часу — ЗАБОРОНЯЮ». Отже, на думку Синоду, 1921 рік «відійшов до історії», а тому тисячі «липківців», що опинились на еміграції, і мільйони їх, що лишилися на Батьківщині, повинні відкинути геть все те, що приніс їм 1921 рік, забути, викреслити зі своїх душ і сердець все пережите, примиритись з синодальною дійсністю та думати категоріями Синоду й його єпископату.

Шляхи розійшлися

На другому Соборі єпископів у Мюнхені було ухвалено з метою довести «самосвятство» ієрархії 1921 року таке: «Архирейська хіротонія архієпископа Іоана Теодоровича, що відбулась в 1921 році, була довершена не згідно з канонами Вселенської Православної Церкви. Приєднання арх. І. Теодоровича довершити чином архиерейської хіротонії. Після довершення приєднання арх. І. Теодоровича, доручити йому, як обласному єпископові, канонічно оформити духовництво його рукоположення — згідно з канонічними правилами й ухвалами Собору єпископів у Пінську (Акт від 10.11. 1942 р.)». Цією ухвалою творці її чітко й недвозначно підкреслили, що арх. І. Теодорович, на їх думку, є дійсно «самосвят», а не архієпископ, є лише пресвітер. Тому все, що ним було зроблено як архієпископом за 22 роки його служіння в США і в Канаді, — ПЕРЕКРЕСЛЮВАЛОСЬ, як фальш і обман. Цією ж ухвалою єпископи формації 1942 року скинули з себе остаточно маску й показали своє справжнє неправославне й неукраїнське обличчя. Так сталося, що цей єпископат пішов своїм шляхом, відколовшись від УАПЦ, а наша Церква залишилася на своєму шляху.

Багато православних українців з Волині, Холмщини, Галичини та інших західних земель не розуміли нас, не уявляли того, що відбулося на Землях Великої України в 1921 році і після нього. Але в той же час знайшлися серед старої еміграції й зрозуміліші люди, а між ними видатний наш вчений проф. Д. І. Дорошенко, який в своїй «Історії Церкви в Україні» писав про 1921 рік так: «В атмосфері переслідування Церкви, серед політичного і соціального терору, серед жахливих злиднів, голоду й холоду пробудилось з нечуваною силою релігійне почуття, доходячи до захоплення, до екстазу. Рух за українізацію Церкви перекинувся в народні маси. Його осередком залишився Київ, де перебувала Всеукраїнська Православна Церковна Рада. Вона заходила коло відновлення ієрархії, але ніякі благання не помогли подвинути двох єпископів — москалів, щоб вони висвятили єпископів для УАПЦ. Тоді на Соборі 1921 року в Києві переведено було вибір перших двох єпископів по старохристиянському звичаю — рукоположенням всіх присутніх — духовних і мирян — спосіб давно вже в Церкві не вживаний і за канонічний тепер не признаний. Так упорядкувалася УАПЦ, що зустріла гарячі симпатії в народі. За короткий час вона мала понад 2.000 парафій і визначалася яскравим національним характером. Але советська влада своїми утисками довела її до упадку. Життя її духовенства — це одна безперервна мартирологія, яка нагадає перші віки християнства...» (ст. ст. 54—55).

Після реорганізації Церкви, проведеної Синодом в 1946—47 рр., релігійне життя по таборах скитальців не виявляло вже ознак попереднього піднесення. Нові приписи, вироблені Синодом, знищували засади соборноправності, що перед тим існувала в парафіях. Всенародня соборноправність, щирість і рівність всіх в Церкві — були єпископатом відкинуті. Це опричинилося до того, що вірні УАПЦ 1921 року, а передусім її передові хоругвеносці, взяли на себе подвиг — боронити ідеологічні основи УАПЦ, якими є: народність, національність, соборноправність, перевага духа над буквою, християнського життя над мертвими формами синодальщини. «Липківці», переживши страшне лихоліття, що спіткало відроджену УАПЦ, а тепер побачивши такі дії Синоду й синодального єпископату, голосно й рішуче заявили, що вони, православні українці з православної України, залишаються вірними своїй УАПЦ, ніколи їй не зрадять, і що нема такої людської сили, що могла б зламати їх релігійні переконання — оту саму «липківщину».

Третій Меморандум і «ієрархи»

Під час 2-го Собору єпископів у Мюнхені, 13 травня 1947 року, було подано Собору Третій Меморандум вірних УАПЦ, що його підписали 276 осіб, переважно церковних та культурно-громадських українських діячів. В цьому Меморандумі було висловлене прагнення вірних УАПЦ, звернуто увагу на недоліки, нагадувалося про занепад релігійно-церковного життя і в рішучий спосіб закликалося ієрархів погодитися на Всецерковний Собор в еміграції. Закінчувався Меморандум закликом до того, щоб всі православні сили української еміграції були об'єднані знизу догори, від рядового вірного УАПЦ до найстаршого єпископа, і що таке об'єднання може бути здійсненим тільки на засадах соборноправності в Церкві.

Але й на цей раз громадянство помилилося в своїх надіях. Собор єпископів не захотів прийняти й вислухати делегацію, яка привезла цей Меморандум і бажала розмовляти з єпископами. А на самий Меморандум Собор єпископів ухвалив таку резолюцію: «Звернутися до духовенства й вірних УАПЦ на еміграції з Соборним архиєпископським Посланням, в якому виразно притадати ті церковно-канонічні засади, на яких стояла й стоїть наша Церква, і наказати окремим особам і групам (тут розуміються насамперед «липківці». А. Я.) припинити всякі заміри порушення тих церковно-канонічних підстав Вселенської Православної Церкви, які то заміри проявляються в намаганні накинути нашій Церкві народоправство під формою соборноправності, через друкування і ширення літератури, як «Діяння Всеукраїнського Собору 1921 року», «Благодатність ієрархії УАПЦ 1921 року», скликання ніким не благословених з'їздів та інш., з попередженням осудження ініціаторів у випадку непослуху...»

Услід за цим з'явився й «Послання», в якому було сказано: «Вийтеся непокликаних реформаторів, які без благословення Церкви домагуються реформувати церковне життя. Уникайте всіх тих, що домагаються таких реформ в церковному житті й устрою, яких Св. Православна Церква, як незгідних з Її канонами, прийняти не може». В тому «Посланні» не було сказано про те, яких саме реформ домагалися оті самі «реформатори», а головним чином було приховано те, що головним домаганням «липківців» була вимога скликання Всецерковного Собору на еміграції.

Всі такі ухвали, винесені на двох Соборах єпископів, були розраховані на ліквідацію «липківщини». Коли б в цей час були живі душители нашої Церкви в Україні — Михайло Єрмаков і Назарій Блінов, — то вони б у захопленні виголосили б «Слава! Слава! Слава!» — єпископату Церкви формації 1942 року! (М. Єрмаков і Н. Блінов — московські в Україні єпископи, що в роках 1919—1921 всіма силами шкодили відродженню нашої УАПЦ. А. Я.). Це все говорило про те, що єпископи забули, що хоронителями основ Церкви є не тільки вони, єпископи, а ціла Церква, тобто і священство й вірні Її. Вони забули про те, що для Церкви Української завжди були важними і соборноправність і національність, бо ці дві засади одна одну доповнюють. Без соборноправности Українська Церква не буде національною, особливо в часи бездержавности народу. Соборноправність в Церкві була єпископатом злегковажена й знехтувана. Всецерковний Акт 1921 року розглядався цим єпископатом, як «розклад в лоні самої УАПЦ», про що писалось в Календарі на 1947 рік. видання Св. Синоду. Це й інше подібне стало приводом до того, що вороги українського церковного руху оголосили УАПЦ, відроджену в 1921 році, «неканонічною» й «неблагодатною».

Нові переслідування

Легковаження єпископами засади соборноправности й нехтування ними національної доцільности привели до того, що в багатьох таборових парафіях почали розганятися Парафіяльні Ради й церковні Братства, а на їх місце призначалися згори «старости» й «опікуни», бажані настоятелям парафій. До непокірних голів Парафіяльних Рад застосовувалися методи поліційного впливу, включно до арешту. Парафії, де були Парафіяльні Ради, вважалися за неправославні. Окремі єпископи зводили порахунки з окремими священниками і тим вносили розклад в парафіяльну громаду. Церковні відносини не було впорядковано в дусі любови й згоди. Велику роль відігравали чинники, зовсім сторонні Церкві. Авторитет Церкви хитався все більше й більше, падав на очах вірних. Все залежало від бездушности й автократизму єпископату, який не зважав на потреби душі народу й стояв осторонь його життя. Все це підказувало по-

требу рішучих дій, щоб позбутися бездушної консервативності і щоб досягти головної мети — скликання Всецерковного Собору в еміграції.

Боротьба за віру й правду

Релігійно-національне ество українського народу поклало на «липківців» відповідальність за його майбутнє. Невиконання нашого обов'язку осудила б історія, — а тому всі, кому дорога УАПЦерква, повинні були в той момент стати до праці. Мученики за Відроджену в 1921 році УАПЦ кликали нас до подвигу, до оборони УАПЦ.

Тоді перед «липківцями» повстало тяжке, але почесне завдання: зберегти від за глади Київську Українську Автокефальну Православну Церкву, піднести Її й звеличити і для сучасности тут, на чужині, і для майбутнього всього народу українського там, на рідній Батьківщині.

В цьому великому завданні нам зорів образ великого подвижника Української Церкви — митрополита Василя Липківського та його співтрудівників. З гаслами: за соборноправність Церкви, за єдину УАПЦ, з єдиним Престолом, — прийшли «липківці» на 1-й свій Церковний З'їзд, що відбувся 25—26 серпня 1947 року в м. Ашафенбург, Німеччина.

12. VII. 56 р., Чікаго, США.

Нарада Українського
Православного Громадянства

13 травня 1947.

М Е М О Р А Н Д У М

До Священного Собору Єпископів У. А. П. Ц.

НАЙПОЧЕСНІШИ І ВСЕЧЕСНІ ОТЦІ!

В тяжких умовах, умовах панування в Україні бездушного завоювання, відроджувалася в роках 1941—1943 рр. Українська Автокефальна Православна Церква, що за десять років перед тим була вистоплена в крові побожного Українського Народу руками найлютішого завоювання. Перед новою смертельною загрозою Українська Церква перенеслася з Рідного Краю на чужину.

В нових, цілком відмінних для себе зовнішніх обставинах, тяжких, як усяке життя поза межами рідної землі, Українська Церква опинилася в умовах можливих для своєї життєдіяльності, бо звільнилася од ворожих їй явно виявлених зовнішніх сил небезпечних для Її існування. Але тих можливостей Українська Церква не використовує. За два роки свого нового життя, з часу закінчення війни, вона не об'єднала в своїм лоні всього православного українсько-

го суспільства в еміграції, не скерувала його духовних прагнень до українського православного релігійно-національного ідеалу. Значна частина української православної людности так і залишається в стані індиферентизму до релігії, індиферентизму, принесеного з собою з життя в антихристиянській державі. А молодь так і блукає манівцями релігійної несвідомости, а то й ворожого ставлення до Церкви, до віри в Бога. На це не раз звертали увагу духівництва УАПЦ органи нашої преси. Так, газета «Наше Життя» в червні минулого року (додаток ч. 41 з 22.6. 1946), вказуючи на байдуже, а почасти й вороже ставлення нашої молоді до релігії, цілком слушно писала: «Коли хтось винен у цьому тепер, то передовсім наше православне духовенство». Але, крім байдужого і негативного ставлення до релігії і Церкви, в частині нашої еміграційної суспільности дають про себе знати ще й інші складники — релігійні секти, які не меншою мірою шкідливі для релігійного і національного ества українського. Ці секти в деяких таборах мають уже десятки, а то й сотні (як наприклад у ГанOVERі) своїх прихильників і щодалі зростають. В окремих випадках мають місце відступництва від предківської Православної Віри і перехід до інших віровизнань. Причини усіх цих явищ, що можуть мати фатальні наслідки для українського національно-релігійного ідеалу, лежать у невідповідних історичним засадам теперішніх формах устрою, ідеологічного напрямку і керівництва УАПЦ.

З давних давен устрій Української Православної Церкви побудований був на засадах соборноправности. Право вирішення справ і керівництва мали рівно всі члени Церкви: єпископ, священники і народ. Найвищим керівним органом були Церковні Собори, що склалися з усіх трьох частин Церкви (єпископів, священників і представників народу). Так, Собори відбувалися в Українській Церкві, як свідчать літописи, вже в княжій добі. З пізніших історичних джерел відомо про числені Собори: в р. 1415-му (вибори митрополита Григорія Цамблака), в р. 1509, що своїми ухвалами мав важливе конструктивне значіння, та двадцять соборів за час з 1514 по 1627 рік. «Собори того часу, — як пише про це проф. О. Лотоцький, — відзначалися значною участю елементу світського». Відомо в історії, що Собор р. 1621 (скликаний Митрополитом Іваном Борецьким) відбувся при участі «великого числа духовенства та людей релігії грецької». А на Соборі 1627 р. були присутні «понад 100 чоловік православної шляхти і посполитих», між ними і Петро Могила, тоді ще не духовна особа. Блискуча доба розквіту і сили Української Православної Церкви, довершена геніяльним Її організатором митрополитом Петром Могилою, завдячує широкій участі церковно-громадських сил у будівничо-творчій церковній діяльності. Цей мудрий архипастир знав, що тільки таким засобом можна об'єднати Церкву, як релігійний має-

стат нації, і надати їй відпорної сили в боротьбі проти католицизму, який на неї наступав. Київський Помісійний Церковний Собор (м. Петра Могили) року 1640 своїм великим конструктивним значінням в Українській Церкві залишив сліди на багато століть. Собори, що відбувалися пізніше, наслідували практику минулого, даючи рівноправний голос народові, як основі Церкви. Багатовікова практика соборноправности, в якій брали участь молодше духівництво і вірні, виборність священників і єпископів, широка громадська ініціатива в організації церковних братств, створили в Українській Церкві свою релігійно-національну ідеологію, якої не змогла цілком знівельовати московська неволя після 1686 року. На засадах соборноправности відроджувалася в 1917—1921 рр. Українська Автокефальна Православна Церква. Тільки нечувано жорстокі утиски, яких не знає від перших віків християнства ні одна Церква в світі, не дали довершити того великого в історії України діла. Соборноправний устрії перенісся до Української Православної Церкви, що на Американських землях, і нині він там добродичинно існує під керівництвом Архiepіскопа Івана Теодоровича. Промінь світла Великого Всеукраїнського Церковного Собору 1921 року сягнув аж за океан. Жоден свідомий православний українець не може відкинути того, що було утворено душою і волею 30 мільйонів віруючих українського народу.

Сьогоднішнє трагічне становище Української Нації кладе відповідальність за її духовне майбутнє на українське православне духівництво і вірних, що перебувають на чужині. Бути на стороні релігійно-національного ества свого народу, який зазнає на рідних землях тяжких утисків гнобителя, — наш святий обов'язок.

Для того потрібно, щоб усі православні сили українства в еміграції були об'єднані від низу до верху, від рядового вірного УАПЦ до найстаршого єпископа. Таке об'єднання може бути здійсненим тільки на засадах соборноправности. Свідоме свого обов'язку православне українське громадянство, через своїх чинних представників, не раз звертало увагу єпископів і всього духівництва на невідкладне чергове завдання життя будівництва нашої Церкви на ґрунті її історичного досвіду. Громадянством вживалися всі до того заходи. Їх наслідком відбувся рік тому Собор Єпископів в Еслінгені, на який покладалося багато надій і сподівань. У своєму другому з черги Меморандумі з 13 березня м. р. до Єпископів УАПЦ, поданому через брата Івана Гаращенко, громадянство писало: «Вважаючи Собор Єпископів великою історичною подією в церковному житті нашого многострадалного народу, об'єднане українське громадянство покладає на нього великі надії, що йому пощастить виправити ті нерівності, які нажаль заіснували серед ієрархів у такий тяжкий для Святої Української Церкви час. Разом з цими надіями громадян

ство сподівається, що цей Собор прикладе від себе всіх зусиль до скликання Всецерковного Собору УАПЦ, перед яким має бути скликана передсоборна нарада, що і виробить програм Собору».

Минув рік. Дійсність показала, що наші заклики пішли намарно. «Нерівність» не усунена з Української Церкви, а продовжує панувати в ній, поширюється, як загрозлива для живого тіла недуга, що розкладає його на окремі члени. Ця «нерівність» заперечує ідейний зміст Української Церкви, відкидає її народно-національну істоту, відбирає у Неї її апостольське призначення — служити народові, гальмує розвиток її життя. Створюється вражіння, що над Українською Церквою і зараз тяжить якась зовнішня сила, що не дозволяє їй бути Церквою будівно-творчою, Церквою народною, що має завдання духовно об'єднувати українців. Та проте не стільки зовнішні сили впливають на життя нашої Церкви, скільки її теперішній уклад. Причини беззмістовного нашого життя криються в системі церковного керівництва. Факти і явища, що спостерігаються за ці два роки, промовляють самі за себе.

Принцип виборності священно і церковно-служителів уневажненої; парафіяльні Ради, як первопочаток соборності Церкви, як первопочаток соборності Церкви, розганяються, їх підміняються деструктивними («старостат», «опікуни» й т. ін.), які призначаються єпископами і священниками. Формально за Статутом парафій, що його уклад Синод УАПЦ, парафіяльні Ради можуть існувати, але під головуванням настоятелів, що цілком суперечить засадам соборноправності. На священників, які обстоюють соборноправність, накладаються заборони, інших — без законних підстав позбавляється сану. Мирян за правдивий голос про ненормальності в церковному керівництві відлучають від Церкви. В окремих випадках до парафіяльних Рад вживаються методи «впливу» через... поліцію. Так, недавно в Ашафенбурзі настоятель парафії в боротьбі за зверхність у Парафіяльній Раді, сам особисто при допомозі поліції заарештував Голову Парафіяльної Ради чинного церковного діяча. Факт нечуваний в історії Української Церкви. Методи «адміністрування» за допомогою органів світської влади мали місце і в практиці деяких єпископів. Безсилля церковного проводу через його відірваність од народу породжує ці зневажливі для церковного авторитету явища.

Коли Христос прирівняв Іудейську Церкву до неродючої смоковниці, то до чого прирівняємо нашу рідну Церкву, як не до української пишної яблуні, що сохне через надбайливіх садівників?.. Так далі бути не може!.. Ми представники православного українського громадянства, свідомі історичних фактів, що православний Український Народ не раз сам рятував свою Церкву від загибелі, піднімаємо перед Вами, Найпочесніші і Всечесні Владики, свій голос за перебудову устрою і керівництва в УАПЦ на засадах соборноправ-

ности і національності. Для цього повинен бути скликаний у недалекому часі Всецерковний Собор (з народу, священників і єпископів), що єдиний зможе розв'язати всі конструктивні й ідеологічні питання життєдіяльності Української Церкви на чужині. Той сумний факт, що Предсоборна Комісія, створена відразу за Еслінгенським Собором Єпископів, уже припинила свою працю, не виявивши в своїм завданні жадних творчих поступовань, зовсім не знімає з порядку денного нашого церковного життя питання про Всецерковний Собор. Ота дійсність промовляє лише про небажання піти назустріч вимогам життя та про відсутність почуття відповідальності за майбутнє духовного ества свого народу перед Богом і історією. Духівництво покликане не панувати над Церквою, а служити Їй.

Щоб Всецерковний Собор міг справді відбутися і корисно для Української Церкви вирішити усі пекучі питання Її життя, потрібно створити (порядком не призначення, а виборності) широку комісію з 16 членів при 5 кандидатах, яка б складалася з десяти мирян при 3-х кандидатах та з 6 духовних (в тому числі 1 єпископ) при двох кандидатах. (Орієнтовно рахуючи сто тисяч — 10 членів, священослужителів 120—5 членів, єпископів 12 — один член).

Членів Комісії від мирян — має вибирати само громадянство, а членів Комісії — представників від духівництва — вибирає чи призначає само духівництво УАПЦ. Ця Комісія під головуванням єпископа має опрацювати матеріяли для Собору й передати їх на схвалення Предсоборної Народи.

Якщо наш заклик і ці пропозиції не будуть прийняті Вами, Найпочесніші і Всечесні о. о., до уваги, українське православне громадянство — автокефалісти, соборноправники — з Божою поміччю само шукатиме шляхів і можливостей до перебудови устрою і керівництва УАПЦ на Її історичних засадах в ім'я збереження Її, як релігійно-національного маєстату Українського Народу.

Цей Меморандум доводиться до відома широкого громадянства.

На оригіналі підписалися двісті сімдесят шість осіб віруючих українців (276).

ПРИВІТАННЯ

Краєва Рада та вірні УАПЦ Соборноправної в Західній Німеччині щиро вітають свого Всечесного Владику Євгена, керуючого УАПЦ Соборноправної в Зах. Європі, з 71 річницею життя. Бажають сил і здоров'я і успіхів в його праці на користь Рідної матері-Церкви.

Збережи, Боже, Нашого Владику на многії літа.

Матеріали для історії УАПЦ в еміграції

1. ЛИСТ МИТР. ПОЛІКАРПА СІКОРСЬКОГО

Від Редакції. Нижче ми подаємо текст оригіналу листа Митрополита Полікарпа «до Івана Гаращенка, організатора з'їзду в Ашафенбурзі» від 3 жовтня 1947 року, тоб-то по відбутті Ашафенбургського З'їзду. Цей лист спричинився до жахливих провокацій на послідовників і оборонців УАПЦ 1921 року. Їх оббріхано «комуністичними агентами», а УАПЦ Соборноправну «церковною групою, що плекає прокомуністичні тенденції» (вислід еміграційного процесінгу одного з священників УАПЦ Соб.).

Єпископи Синодальної УАПЦ 1942 року розсилали такі листи, розом з своїми священниками паплюжили в своїх промовах на Богослужбах, вірних УАПЦ Соборноправної, доносили на них в офіційний спосіб американським і англійським властям...

В наслідок цього послідовники й оборонці Церкви-Мучениці, що й сами за неї перенесли заслання й каторгу від безбожників-комуністів, ще й до нині, на Заході, є переслідуваними й «підозрілими» людьми, з клеймом, накладеним в безбожний спосіб цими архиереями — «служителями» Бога.

Текст листа Митрополита Полікарпа Сикорського: «Митрополит Української Автокефальної Православної Церкви». 3 дня X місяця 1947.

До Пана Івана Гаращенка, організатора з'їзду в Ашафенбурзі.

Я одержав від Свящ. Синоду офіційний відпис постанов з'їзду в Ашафенбурзі. З приводу цих постанов скажу одне: не подобає вводити в блуд людей, як то зроблено в точці 5. постанов, відносно молитовного єднання з Владикою Іваном Теодоровичем. Те єднання відбудеться, як Бог pomoже, тільки в сущому сані. Іначе і не могло бути. Про це знає Владика Іван.

В чому ж взагалі полягає справа? Коли Ви і суцї з Вами берете в основу будови життя Церкви засади народоправства, а не дійсної соборноправности, і так звані «канони 1921-го року», які не визнаються ні Канадійською, ні Американською Українською Церквою, то значить — Ви хочете будувати секту для своєї особистої користи. Тоді, звичайно, Єпископат УАПЦ, не буде з Вами мати нічого спільного. Коли ж іде справа про загальний статут для УАПЦ на еміграції, то чому ж Ви і суцї з Вами досі не опрацювали, як слід, такого статуту, щоб він був внесений Свящ. Синодом, після розгляду його, на Предсоборне Зібрання, а потім на Собор, який відбудеться після доконання всіх Православних Українських Церков в одну УАПЦ.

Коли Ви і суцї з Вами маєте дійсно щиру і добру волю працювати на добро і славу УАПЦ і Українського Народу, то я, як Митрополит УАПЦ призиваю Вас всіх утриматися з з'їздом, який ніби

то має відбутися 16 жовтня б. р., щоб далі не спокушувати недосвідчених в церковних справах людей, бо то великий і непростимий гріх (Лук. 9. 42.), я призиваю до продуктивної праці на Церковному полі

Крім того, на чий млин Ви льєте воду своєю розкладовою роботою? (Див.: «Укр. Трибуна» за 21-го вересня ч. 71. «Інструкція комуністичним агентам»).

Схаменіться!

При цьому прикладаю для відома лист Владика Архiepіскопа Івана Теодоровича від 18-го вересня б. р.

Полікарп
МИТРОПОЛИТ УАПЦ

Матеріяли до історії УАПЦ в еміграції

Від Редакції. В роки 2-ої Світової Війни, на окупованій німцями Україні, Синодальний Єпископат УАПЦ формації 1942 року пробув недовгий час (від червня-липня 1942 до серпня-вересня 1943 рр.)

Про його діяльність і фактичне відношення його до недобитків-священиків УАПЦ 1921 р., що повернулися з заслання та цілком організували церковне життя до приходу нових владик, буде говорити історія.

Нижче, подаючи до відома вірних Церкви протокол наради чотирьох «владик» Синодальної УАПЦ на еміграції, даємо коротке пояснення.

Виїхавши на еміграцію, єпископи УАПЦ Синодальної розсварились і поділились. Митрополит Полікарп позбавляв сану, відлучав від Церкви єпископів, священиків і вірних, не зважаючи на особи. Єпископи в свою чергу розбилися на ворогуючі між собою групи і творили свої діла. Так архієпископ Генадій Шиприкевич вирішив підпорядкувати УАПЦ — Папі Римському, вважаючи себе за голову і митрополита УАПЦ. Єпископ Мстислав робив свої діла: керував таборами УНРА і ін. Архієпископ Ніканор Абрамович, Ігор Губа та єпископи Сильвестр Гаєвський і Григорій Огійчук утворили свій Синод відмежувалися від митрополита Полікарпа, почислили його в заштат, заборонили його поминати за Богослужбами.

Нелад між владиками хвилював вірних православних українців. Вони писали заяви, прохання, меморандуми (Мангайм, Ганновер, Ашафенбург і інш.), в яких просили владик помиритись, не сваритись і дати лад Церкві.

Останній меморандум 276 православних українців був воцлем релігійної душі емігранта. Публікуємо його в цьому числі «Бюлетеню».

В наслідок негативного ставлення єпископів до благань Церкви, прийшло до Ашафенбургського З'їзду оборонців УАПЦ 1921 року. Далі послідували позбавлення й відлучення та цілий ряд інших церковних аномалій.

Еміграційна подорож «владик» УАПЦ відбулася за маршрутом: Варшава-Бреслау-Криниця-Віттерда і далі. Вона лишила по собі багато неприємних сторінок, компромітуючих УАПЦ як перед українцями, так і перед чужинцями.

Протокол ч. 5 є один з числа 13 протоколів з еміграційної подорожі єпископів, який свідчить за стан УАПЦ в роках 1943—1945.

ПРОТОКОЛ Ч. 5

Наради Єпископів Української Автокефальної Православної Церкви в Віттерда коло Ерфурта (Німеччина) 4 квітня 1945 р.

Присутні: Архiepіскопи — Ніканор і Ігор, Єпископи — Сильвестр і Григорій.

Слухали: Доповідь Голови Єпископської делегації Архiepіскопа Ігоря про те, що згідно постанови єпископів від 3.IV. 1945 р. за ч. 4 делегація в складі Архiepіскопа Ігоря і Єпископів Сильвестра та Григорія 4. IV. 45 р. ходили до Митрополита Полікарпа усовіщувати його й попередити, що його беззаконства надалі терпимі бути не можуть. Митрополит Полікарп делегації не прийняв і говорити з нею не захотів.

Вислухавши доповідь, Собор Єпископів у Віттерда констатує:

1. Митрополит Полікарп самоправно без суда єпископів почислив за штат і заборонив у священослужінні Єпископа Мстислава;
2. Самоправно без суда єпископів почислив за штат члена Св. Синоду Архiepіскопа Київського й Чигиринського Ніканора;
3. Без суда Єпископів почислив у за штат Канцлера Собору Єпископів УАПЦ та члена й правителя діл Св. Синоду Єпископа Рівенського Платона;
4. Самоправно без суда Єпископів почислив у за штат, заборонив у священослужінні й виключив із УАПЦ заступника Голови Собору Єпископів УАПЦ і члена Св. Синоду Архiepіскопа Січеславського Генадія;
5. Без суда Собору Єпископів почислив за штат і викреслив із списків УАПЦ Єпископа Сергія;
6. Без суда Єпископів позбавив сана Єпископа Чернігівського Фотія;
7. Своєю жорстокістю допровадив до загибелі Єпископа Білоцерківського Мануїла;
8. Самоправно без суда Єпископів позбавив сану священника чужої єпархії П. Ковальчука;
9. Самочинно без суда заборонив у священослужінні протоієрея Ю. Шумовського та І. Нагірняка;
10. В порушеннях 3-го правила I Вселенського Собору, 5 правила 6-го Вселенського Собору, 18 правила 7 Вселенського Собору, Канонічного Послання Василя Великого до Пресвітера Григорія, безсоромно держить при собі чужу жінку й уперто ігнорує постанови Єпископів у цій справі щодо усунення її від себе, і цим вносить безприкладний соблазн для кліра й мирян;

11. Ігнорує постанови Собору Єпископів;
12. Свідомо й уперто порушує архиєрейську присягу;
13. Самочинно привласнює собі незаслужені йому титули й прерогативи;
14. Привласнює собі без справоздання неналежні йому кошти;
15. Систематично й послідовно розкладає УАПЦ;
16. Розігнав вищий керівний орган — Св. Синоду;
17. На внески єпископату категорично відмовився скликати Собор Єпископів для рятуння Української Автокефальної Православної Церкви;
18. Оточив себе ворогами УАПЦ;
19. Запроваджує нечуваний у Православній Церкві безоглядний абсолютизм, систему провокацій, терору та підбурювання одних проти других, а навіть биття священників (Ап. Прав. 27; Двухкр. 9.).

УХВАЛИЛИ:

1. Стоючи на ґрунті пошани підстав християнського життя, слухняності заповітам Св. Письма та Св. Канонів Православної Церкви, вважаємо, що Митрополит Полікарп за систематичне нехтування засад святого Православ'я, за злочини проти святих Канонів і християнської моралі повинен бути позбавлений єпископського сану. Тому віддаємо його під суд Єпископів з додержанням всіх канонічних приписів Православної Церкви. Для участі в суді, в міру можливості, запросити двох православних Митрополитів: Високопреосвященішого Олександра Пінського й Поліського та Високопреосвященішого Іларіона Холмського й Підляського;
2. До суду почислити Митрополита Полікарпа на спокій, зогляду на те, що таке нехтування приписами Православної Церкви межує з хоровитістю в розумі;
3. За неморальне життя, ствердити ухвалу Народи Єпископів у Тренчині від 27. VI. 44 р. про заборону йому священнослужіння аж до суду;
4. Усі самочинні й незаконні та протиканонічні розпорядження Митрополита Полікарпа про заборони в священнослужінні, позбавлення сану, почислення з заштат, позбавлення спархій та парафій, викреслення зі списків УАПЦ — признати недійсними, як наслідки хоровитості в розумі;
5. Титулів: Голова Собору Єпископів, Голова Священного Синоду, Містоблюститель Київського, Митрополичого Престолу, які Митрополит Полікарп Волинський і Луцький безсоромно й без законного права собі привласнює, догоджаючи гордошам та честолюбству більше, ніж Богу (Сард. 19), — його з цього дня позбавити;
6. Зняти з нього право репрезентації УАПЦ перед всіма установами й владами;

7. Репрезентативним і очолюючим УАПЦ органом до скликання Собору Єпископів уважати виконавчий орган Собору Єпископів УАПЦ — Свящ. Синод у складі двох старших Архієпископів Ніканора й Ігоря, обраних Собором Єпископів УАПЦ у Варшаві;

8. За відсутністю у Віттерда членів Св. Синоду Арх. Генадія та Єпископа Платона, тимчасовими заступниками їх вважати присутніх у Віттерда двох Єпископів: Сильвестра Лубенського та Миргородського і Григорія Житомирського й Вінницького;

9. Єпархію Волинську й Луцьку, через почислення Митрополита Полікарпа на спочинок, вважати вільною;

10. Усі розпорядження суцього в стані спочинку Митрополита Полікарпа, які б могли послідувати після цієї ухвали, вважати неіснуючими (І прав. з Вселенського Собору).

Підписали: Члени Собору Єпископів УАПЦ, суці в Віттерда, і Члени Св. Синоду:

Архієпископи Ніканор і Ігор,
Єпископи Сильвестр і Григорій.

Печать єп. Григорія.

З оригіналом згідно Єп. Григорій»

Мирянин

Дві Плащаниці

Людська злоба — запекла й позбавлена розуму. Коли вона охоплює серця мирян, то є пастирі, що борються з нею, навчаючи своїх пасомих всещроцненню й любові. Коли ж вона закрадається в серця самих пастирів, спановує їх розумом, переповнює їх почуття. — то хто тоді може потушити її? Хто зможе тоді не тільки впливати на таких пастирів, а може й переборювати їх, аби вони були справжніми пастирями? Це може тоді зробити тільки Церква, яка стоїть на сторожі того, щоб в громаді вірних була повага один одного, всещроцнення й любові.

Парафіяни Св.-Покровської парафії УАПЦ (Соборноправної) в Чикаго, США, де настоятелем є арх. Григорій, а головою Парафіяльної Ради о. Євген Процай, — є свідками того, що всещроцнення й любові в цій парафії нема, а замість того панують злоба й ненависть. На протязі більш двох років точиться боротьба поміж групою парафіян, що вийшли з парафії, і тими, хто залишився в парафії. Справа є в суді, і ніхто не знає, коли й чим вона закінчиться. Як з одного боку, так і з другого — вже витрачено тисячі доларів на цей судовий процес.

Боротьба поміж двома ворогуючими групами дійшла свого вершка в дні Великого Посту, в дні, коли Церква особливо закликає

своїх вірних до каяття, смиренства, всепрощення й любови. На Середохрестному тижні Великого Посту парафіяни були тут свідками того, як посеред храму на налой було положено ДВА хрести, з яких один був «наш», а другий — «їхній». Це дало привід до того, що парафіяни, підходячи до налож, на якому лежало два хрести й ікона, й не будши певними в тому, де саме є «наш», а де — «не наш», хрест, і щоб «не осквернитися», — знаменувалися лише до ікони, і відходили, оминаючи ОБИДВА ХРЕСТИ. Дуже мало знайшлося таких, що знаменувалися до ОБОХ хрестів. Пізніше, таких «несвідомих» представники їх групи обвинувачували в тому, що вони знаменувалися до ворожого — «їхнього» хреста.

Повна ж нехристиянськість була проявлена в дні Страсного тижня. Події цих днів огорнули сумом і болем тих парафіян, що стоять осторонь боротьби. В Страсний Четвер відбулося ДВА рази читання Страстних Євангелій. Частина парафіян з групи «противників» взагалі не була на читанні Євангелій, а товклися біля церкви, доводячи одне одному «свою правоту», що ледве не спричинилося до ще гіршого. В Страстну П'ятницю було винесено ДВІ Плащаниці. Одна — «наша» була положена на гробниці, коло самого амбону. Друга — «їхня» лежала на гробниці, майже у самих вхідних дверей. До того ж про «їхню» Плащаницю було пущено поголоски, що її принесено до храму не священослужителем і що вона є не то католицька, не то московська.

Все це доводило, що слова цих «пастирів» про любов — то фарисейство, що всі їх казання в храмі — то омана й брехня, що дії цих пастирів убивають в душах парафіян релігійність і побожність, що засади християнської любови ними потоптані й поругані. Ніхто з дійсно віруючих людей ніколи не зробив би того, що було зроблено ПРОВОДОМ ворогуючих сторін. Так могли чинити люди, у яких нема нічого святого в серці. Злоба й ненависть, що опанували серцями ворогуючих «пастирів», затьмарили їхній розум. Світло Христової науки не змогло розвіяти ту чорну темряву, що є в їх серцях. Христос не був серед цих людей.

10. V. 56. Чикаго, США.

ВІДПОВІДЬ

на «офіційне в'яснення Малої Ради»

«Православний Українець» ч. 44, серпень 1956 р. подає наклепницьке «в'яснення» Малої Ради в США, розраховане на явний обман вірних УАПЦ (Соборноправної).

Мета «в'яснення» — спровокувати всечесні імена Єпископів: Керуючого УАПЦ Соб. в Зах. Європі Євгена Бачинського та Добродія УАПЦ Єпископа Італійської Православної Церкви Єфрема Мавро-

Фузі. Малій Раді забажалося блискавичним і рішучим ударом зруйнувати УАПЦ (Соборноправну) в Зах. Європі та до кінця розкласти її вірних.

Дивним є те, що ні Мала Рада, ні Арх. Григорій, ні Митрополит Ніканор не потрудилися відповісти на спростовання Канцелярії Правлячого Єпископа УАПЦ Соборноправної в Зах. Європі (Див. «Бюлетень Благівісництва» ч. 2 (12), квітень-травень 1956 р.) з приводу поширення вищезгаданими «Єрархами-достойниками» провокативної фальшивки в французькій мові, де «кваліфіковано» Єпископа Євгена Бачинського «большевицьким агентом».

Слідом за вимогою Єпископської Канцелярії, Краєва Рада УАПЦ Соборноправної в Зах. Німеччині повторює свою вимогу до Митрополита Ніканора, Арх. Григорія й Малої Ради дати відповідь на сторінках своїх друкованих органів, що спонукало їх до таких антихристиянських провокацій й сказати під чий диктат вони зфабриковані?

Починаючи з 11—13 травня 1956 року, коли Мала Рада в США, в кількості чотирьох осіб: Архiepіскопа Григорія, прот. О. Биковця та двох жінок, винесла ухвалу, що ніби-то прот. М. Явдась «добровільно відійшов від УАПЦ (Соборноправної) і тепер Мала Рада «стверджує», що тому ніби то правда й додає, що прот. М. Явдась втратив право бути Благівісником УАПЦ Соборноправної в Зах. Німеччині та втратив право поминати Арх. Григорія за Богослужбами».

Краєва Рада повідомляє, що прот. М. Явдась не поминає Арх. Григорія ось уже близько двох років і не вважає його своїм зверхником з того часу, як він потоптав засади Церкви-Мучениці, якою він взявся керувати та зневаживши її прапір пішов на послуги ворогів її.

В своїому листі від 6 листопада 1954 року до єпископа Миколая Урбановича прот. М. Явдась назвав Арх. Григорія й прот. О. Попова «гонителями Церкви». Правда прот. М. Явдась відкликав цей вираз (в листі до єп. Миколая 13.1. 1955 р. та в листі до Малої Ради 24 червня 1955 р.).

Але, відкликаючи образливі вирази, прот. М. Явдась в тих листах написав дослівно таке:

«1. Я є священник канонічно належний до духовенства УАПЦ, що відродилася в м. Києві в св. Софії року 1921.

2. Поставляючи мене в сан пресвітера, Єпископ-мученик Юрій Жевченко, відібрав від мене перед святим Престолом присягу й зобов'язав мене захищати непорушність засад, канонів і ухвал нашої УАПЦеркви. Цю присягу я свято зберігаю й маю берегти цей залог до останнього свого іздыхання.

3. На З'їзді УАПЦ в Ашафенбурзі року 1947 я був свідомий того, як і увесь З'їзд, що ми взулися нести скривавлену хоругву нашої УАПЦ, з усіма її надбаннями так, як несли її наші попередники-мученики, на чолі з двома Митрополитами Василем та Миколаєм.

4. В своєму служінні УАПЦеркві — Православному Народові Українському (на еміграції) я підпорядковувався й підпорядковуюсь канонічно тим ієрархам нашої Української Церкви, які визнають святість й Благодатність ієрархій 1921 року, автокефальність, соборноправний устрій в Церкві та дотримуюся канонів, ухвалених на Першому ВПЦ Соборі в Києві 1921 року. Всякі збочення з цього шляху любим керівником Церкви приводить мене до розриву з ним».

З цього читач нехай сам робить висновок чи правда тому, що подає Мала Рада в своєму «в'ясненні» в справі прот. М. Явдася?

Актом від 25—26 грудня 1955 року Покрівські Збори УАПЦ (Соборноправної) в Західній Німеччині, в Інгольштадті, сконстатували факт зради Арх. Григорія засадам УАПЦ 1921 року й відступу його від неї та спрямування його дій на кінечну руйнацію її.

З того часу накази й ухвали Малої Ради в США не мають юридичної ваги й сили для УАПЦ Соб. в Зах. Європі, яка має свій провід. Вона наставлена і рішена діяти самостійно, охороняючи непопущними засади Церкви-Мучениці. Вона намагається й хоче мати справу з людьми чесними, з тими, хто в Церкву христову не вносить антихристиянських настроїв і не призводить до розбрату її вірних.

КРАСВА РАДА УАПЦ (Соборноправної)

В ЗАХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ

.....

Хроніка

В АНГЛІЙСЬКІЙ ЗОНІ ЗАХІДНОЇ НІМЕЧЧИНІ

Від 31 липня до 13 серпня Благовісник УАПЦ Соборноправної в Зах. Німеччині Прот. М. Явдась подорожував у справах Благовісництва по англ. зоні Німеччини. Він одвідав там парафії УАПЦ Соборноправної, де відправив Богослужби та перевів бесіди з вірними УАПЦ. Він пробув у Фарелі від 1 по 3 серпня, Гайденау — 4—8 серпня та в Дінгольці — 9—13 серпня.

ФАРЕЛЬ

В цій осідку православних українців відчувається сила духа правдивих соборноправників і захисників ідей УАПЦ Київської. Вірні цікавляться життям Церкви до найдрібніших подробиць в Німеччині, Америці, Австралії, Англії, Бразилії й інших країнах світу. Вони щодня одвідували приміщення прибулого до них Благовісника й вислуховували його пояснення та сами розповідали про свої болі і жалі...

Богослужба відбулася перед і в день свята Св. Пророка Ілії 1—2 серпня. Було присутніх близько 30 осіб, майже всі висповідалися і запричастилися Св. Таїн.

Напередодні свята відбувся шлюб бр. Зволинського Макара з сестрою Люцією Горнас. В день свята, в честь новоодружених був влаштований весільний обід з участю бльокового начальства.

ГАЙДЕНАУ

Інтерес до церковно-громадського життя гайденавці виявили не менший, аніж вірні в Фарелі. Богослужба там відбулася в суботу 4-го та в неділю 5-го серпня.

Відчулося надзвичайне тепле відношення бр. Коровченка Федора до свого духовного гостя прот. М. Явдася, за що останній виносить йому сердечну подяку.

ДІПГОЛЬЦ

Богослуження в Діпгольці відбулися 11—12 серпня. Присутніх було 26 осіб. Причини зменшення вірних в цьому осідку полягають в тому, що касарні, в яких мешкають православні українці, переходять в розпорядження військової влади й ремонтуються, а скитальців переселяють групами до різних міст Німеччини.

Спостерігається відрядне явище серед вірних УАПЦ Соборнопр. в Діпгольці в тому, що вони захоплені вивченням історії Української Православної Церкви. Настольними книгами їх є праці митрополита Іларіона Огієнка та журнал Канадійської Православної Церкви «Віра й Культура».

ПОДЯКА

Красва Рада УАПЦ Соборноправної в Зах. Німеччині виносить щирю подяку всім братам і сестрам, що склали свої пожертви на христинах сина Бондаренків на користь УАПЦеркви в Західній Німеччині.

Щире спасибі, дорогі Отці, Брати й Сестри за Ваш щирий дар. Хрещенкові бажаємо рости на здоров'я та на втіху батькам, а Україні на користь.

Цей дар в сумі 143 доляри одержав Благовісник прот. М. Явдася і вжив їх за призначенням жертводавців.

Дякує Карасва Рада також братові А. Майстрикові, за його пожертву на видавництво Кр. Ради в сумі 3 дол.

КАЛЕНДАР

на серпень 1956 року.

- Четвер. Св. пророка Ілії. Літург. Ап. I Корінф. 3, 18—23. Єванг. Матв. 13, 36—43; Лк. 4, 22—30.
4. VIII. Субота. Св. рівноап. Марії Магдалини. Літург. Ап. Рим. 9, 1—5; Єванг. Матв. 9, 18—26.
5. VIII. Неділя. 6-та по П'ятидесятниці. Гол. 5-й Ран. Єванг. Лк. 24, 36—53; Літург. Ап. Рим. 12, 6—14; Єванг. Матв. 9, 1—3.
12. VIII. Неділя 7-а по П'ятидесятниці. Гол. 6-й Ран. Єванг. Іо. 20, 1—10. Літург. Ап. Рим. 13, 1—7. Єванг. Матв. 9, 27—35.
14. VIII. Вівторок. **Хрещення України-Руси**. Свв. мч. Маковеїв. Початок Спасівки. Літург. Ап. I Корінф. 10, 5—12; Єванг. Матв. 16, 6—12. На освяченні води. Ап. Євр. 2, 11—18; Єванг. Іо. 5, 1—4.
19. VIII. Неділя 8-а по П'ятидесятниці. **Преображення Господнє**. Гол. 7. Ран. Єванг. Лк. 9, 28—36; Літург. Ап. 2 Петр. 1, 10—19; I Кор. 1, 10—18. Єванг. Матв. 17, 1—9; Матв. 14, 14—22.
26. VIII. Неділя 9-а по П'ятидесятниці. Гол. 8. Ран. Єванг. Іо. 20 19—31. Літург. Ап. I Корінф. 3, 9—17. Єванг. Матв. 14, 22—34.
28. VIII. Вівторок. **Успіння Пресвятої Богородиці**. Ран. Єванг. Лк. 1, 39—49, 56. Літург. Ап. Філіп. 2, 5—11; Єванг. Лк. 10, 38—42; 11, 27—38.

УКРАЇНСЬКІ НАЦІОНАЛЬНІ СВЯТА І ПРОПАМ'ЯТНІ ДНІ

в серпні.

4. VIII. 1689 р. обрано гетьманом Івана Мазепу.
8. VIII. 1819 р. народився письменник і перекладач на українську мову Біблії П. Куліш.
14. VIII. 1581 р. вийшла з друку в Острозі перша Біблія в старій українській мові.
15. VIII. Сто років з дня народження видатного українського письменника Івана Франка (15. VIII. 1856 р.).

WASYL SCHEWCHENKO
1122 W. Chestnut Street
Chicago 22, Illinois

КАЛЕНДАР

на вересень 1956 року.

2. IX. Неділя 10-а по П'ятидесятниці. Гол. 1-й. Ран. Єванг. Іо. 21, 1—14. Літург. Ап. I Корінф. 4, 9—16; Єванг. Матв. 17, 14—23.
9. IX. Неділя 11-а по П'ятидесятниці. Гол. 2. Ран. Єванг. Іо. 21, 15—25. Літург. Ап. I Корінф. 9, 2—12; Єванг. Матв. 28, 23—35.
11. IX. Вівторок. **Усікновення Голови Св. Іоана Предтечі.** Піст. Ран. Єванг. Матв. 14, 1—13. Літург. Ап. 2 Корінф. 5, 15—21. Єванг. Марк. 6, 14—30.
16. IX. Неділя 12-а по П'ятидесятниці. Гол. 3. Ран. Єванг. Матв. 23, 16—20. Літург. Ап. I Корінф. 15, 1—11. Єванг. Матв. 19, 16—26.
21. IX. П'ятниця. **Різдво Пресвятої Богородиці.** Ран. Єванг. Лк. 1, 39—49, 56; Літург. Ап. Філіп. 2, 5—11; Єванг. Лк. 10, 38—42; 11, 27—28.
23. IX. Неділя 13-а по П'ятидесятниці. Перед Чесним Хрестом. Гол. 4-й. Ран. Єванг. Марк. 16, 1—8. Літург. Ап. Галат 6, 11—18; Єванг. Іо. 3, 13—17.
27. IX. Четвер. **Воздвиження Хреста Господнього.** Ран. Єванг. Іо. 12, 28—36; Літург. Ап. I Корінф. 1, 18—24; Єванг. Іо. 19, 6—11, 13—20, 30—35.
30. IX. Неділя 14-а по П'ятидесятниці, по Чесним Хресті. Гол. 5-й. Ран. Єванг. Марк. 16, 9—20; Літург. Ап. 2 Корінф. 1, 21—2, 4. Єванг. Матв. 22, 1—14.

УКРАЇНСЬКІ НАЦІОНАЛЬНІ СВЯТА І ПРОПАМ'ЯТНІ ДНІ

в вересні.

9. IX. 1769 р. Народився письменник Іван Котляревський.
16. IX. 1658 р. Гетьман Іван Виговський підписав Гадяцьку угоду з Польщею, згідно якої Україна мала стати окремим князівством у спільці з Польщею.
29. IX. 1365 р. Народився відомий історик Михайло Грушевський.

*М. Я. Котляревський
1245 N. Dearborn St.
Chicago 22, Ill.*